

Fastigheten Fejan 1, Häktet Stockholm Farsta

Avfallsutredning - slutversion

Olof Vannäs 2026-04-21

Innehållsförteckning

1. Inledning – syfte och mål	3
1.1 Antal platser (rum) och personal Häktet Farsta	
2. Val av insamlingssystem	3
2.1 Beskrivning av insamlingssystem	
2.2 Motiv till val av system	
3. Avfallsfraktioner och dimensionering	4
3.1 Fraktioner och krav på fastighetsnära insamling	
3.2 Placering av avfallsutrymmen	
3.3 Miljörumskrav	
3.4 Hantering av grovavfall och skrymmande avfall	
3.5 Fettavskiljare – behov och påverkan	
3.6 Jämförelse av insamlingssystem	
4. Arbetsmiljö	6
4.1 Arbetsmiljö och åtkomlighet	
4.2 Dragvägar och tekniska krav	
5. Trafik och angöring	7
5.1 Antal transporter	
5.2 Vändmöjligheter	
5.3 Trafiksäkerhet	
5.4 Körspåsanalyser	
5.5 Angöring	
5.6 Lastplatser	
6. Användarperspektiv	8
6.1 Avstånd till insamlingspunkter	
7. Förebyggande av avfall	8
7.1 Åtgärder för att minska avfall	
7.2 Återbruk och delning	
8. Dimensioneringsmodell	8

1. Inledning – syfte och mål

Kriminalvården har tagit fram en avfallsutredning för ett nytt häkte i Farsta. Syftet är att belysa avfallsfrågorna i ett tidigt skede och skapa ett relevant underlag för detaljplanearbetet.

Målet är att analysera olika insamlingssystem, beräkna avfallsvolymer, utvärdera logistiklösningar samt beakta övriga miljökrav, så att utredningen sammantaget utgör ett heltäckande och tillförlitligt underlag för detaljplanen.

1.1 Antal fasta platser (rum) antal personal Häktet Farsta

Beräkningarna utgår från häktesverksamheten vid fastigheten Fejan i Larsboda industriområde, Farsta, omfattande 120 + 10 ordinarie fasta platser (rum) samt därutöver 10 transportplatser (rum) och 10 avskildhetsplatser (rum). Därutöver, vid dubbelbeläggning, motsvarar fasta platser *178 platser*, och inklusive transport- och avskildhetsplatser totalt *198 platser*. Om 20 procent av restriktionsplatser också dubbelbeläggs tillkommer ytterligare cirka 16 platser, vilket ger totalt cirka 214 platser. Beräkningarna utgår därmed från en genomsnittlig beläggning om cirka 200 intagna.

Personalstyrkan uppgår till cirka 168 årsarbetskrafter, vilket innebär att beräkningsunderlaget för avfallsvolymer baseras på totalt cirka 300 personer (cirka 100 personal och cirka 200 intagna dagligen på vardagar).

Underlag och vissa nyckeltal har hämtats från Kriminalvårdens referensobjekt, häktena Sollentuna och Huddinge. Hänsyn har även tagits till riktlinjer framtagna av Stockholm Vatten och Avfall (2023), *Projektera och bygg för god avfallshantering vid om- och nybyggnationer*, samt Avfall Sveriges

dimensioneringsmodell för avfallsvolymer. Underlaget kommer också att utgöra information för byggnadsprojektörernas arbete.

2. Val av insamlingssystem

2.1 Beskrivning av insamlingssystem

Avfallssortering inom Kriminalvårdens enheter sker i huvudsak manuellt, med sortering på avdelningarna som därefter sorteras vidare i respektive bostadsplans miljörum för mellanlagring. Avfallet transporteras slutligen till miljörummet på markplan, där ytterligare sortering sker innan hämtning av extern avfallsentreprenör.

Häktets miljörum ska vara placerat inomhus. Miljörummet är avsett att delas upp i två separata delar, en för centralköket och en för häktets övriga verksamhet. Kärlbaserade lösningar ger flexibilitet utifrån fastighetens behov och kan anpassas efter aktuell fraktion och volym. En större komprimator planeras att placeras utomhus i anslutning till miljörummet

2.2 Motiv till val av insamlingssystem

Det finns olika insamlingssystem att tillgå, men i detta skede bedöms ett manuellt system med kärl vara att föredra ur ett risk-, säkerhets- och kostnadsperspektiv. Häktet har komplexa logistik- och flödessystem, vilket gör riskminimering särskilt viktig. Allvarliga driftstörningar i ett automatiserat avfallssystem bör därför undvikas.

Generellt anses sopsugsanläggningar ha fördelar, men dessa bedöms främst vara relevanta vid anläggningar med upp till cirka 1 000 boende. Projektet gör därför, i samråd med SVOA, bedömningen att nackdelarna med automation överväger fördelarna i detta fall.

Motsvarande resonemang har förts avseende installation av matkvarn. Kriminalvårdens referensanläggningar har visat sig vara negativa till denna lösning, då den inte upplevs som effektiv och bedöms vara både tidsödande och tekniskt komplicerad. Alternativet är i stället uppsamling av matavfall i påsar som förvaras i utrymme avsett för matavfallskärl.

3. Avfallsfraktioner och dimensionering

3.1 Fraktioner och krav på fastighetsnära insamling

Från och med den 1 januari 2027 ska fastighetsägare tillhandahålla fastighetsnära insamling av sex förpackningsfraktioner: plast, papper, metall, färgat glas och ofärgat glas, samt ett separat kärl för returpapper och tidningar. Detta tillkommer utöver de redan införda separata kärlen för matavfall och restavfall.

Därutöver bör utrymme finnas för ytterligare fraktioner såsom elavfall, batterier och smittförande avfall. Sekretesspapper samt hantering av detta behöver också beaktas. Grovavfall, exempelvis trasiga textilier och möbler, ska ges avsatt yta. Hantering kan ske genom upphandlad leverantör eller genom egen transport till återvinningscentral.

Ytorna i miljörummen på avdelningarna samt i det större miljörummet på markplan bedöms, utifrån nuvarande dimensionering, kunna hantera aktuella fraktioner i kärl. Detta kommer dock att utredas vidare utifrån valda tekniska och organisatoriska lösningar.

3.2 Placering av avfallsutrymmen

Ett miljörum ska finnas per våningsplan, om cirka 10 m², och inrymma två stycken 360-literskärl samt kärl för övriga fraktioner, kompletterat med hyllsystem för mindre fraktioner. Dessa fraktioner transporteras dagligen, eller vid behov, via hiss till miljörummet på markplan.

Miljörummet på markplan ska ha en yta om cirka 75 m² (jämför Häktet Kristianstad, 30 m² inklusive kylrum) och fungera som uppsamlingsutrymme för sorterat avfall i olika fraktioner. Utrymmet ska vara låsbart för både verksamheten och extern sophanterare samt ha anslutning mot fasad. Miljöstationen ska dimensioneras för 660- och 240-literskärl, övriga fraktionskärl samt balpress för wellpapp.

I så stor utsträckning som möjligt ska källsortering och återvinning tillämpas inom hela anläggningen. Detta omfattar även avfall från övrig verksamhet

såsom kök, arbetsdrift, paus- och lunchutrymmen samt fastighetsdrift. Mot bakgrund av centralkökets hygienkrav i förhållande till kommunens Miljö- och Hälsa kan det vara lämpligt om förutsättningarna så medges att dela miljörummet, med separata in- och utgångar. I detta fall kan det vara en fördel att centralkökets del av miljörummet utrustas med renluftsaggregat för matavfall.

3.3 Miljörumskrav

Enligt Miljörumskrav och riktlinjer från Stockholm Vatten och Avfall (2023) ska miljörum ha tydlig skyltning och utformas som egen brandcell enligt Boverkets byggregler (BBR). Rumshöjden ska vara minst 2,1 m och djupet minst 1,5 m. Dörröppningar ska vara minst 2 m höga, och vid nybyggnation minst 1,1 m breda. Dörr till utrymme för grovavfall bör vara 1,2 m bred.

Om kärlen placeras mot varandra ska avståndet mellan dem vara minst 1,5 m. Golvbrunn och tappställe ska vara placerade i frostfritt utrymme. Tydlig skyltning av fraktioner krävs och miljörummet ska vara lätt att hålla rent. God belysning och ventilation ska säkerställas. För matavfall ska renluftsaggregat finnas

3.4 Hantering av grovavfall och skrymmande avfall

Grovavfall ska placeras i ett särskilt markerat och tydligt område. Komprimator för wellpapp, och eventuellt plast, ska finnas. Plastförpackningar behöver inte vara tvättade, men ska vara tömda. Wellpapp ska balas eller komprimeras. Miljörummet ska dimensioneras för hämtning en gång per vecka eller vid behov (avrop). En större komprimator planeras att placeras utanför miljörummet.

3.5 Fettavskiljare – behov och påverkan

Fettavskiljare är ett krav. Buller och lukt bör inte utgöra ett problem om matavfallet hanteras korrekt, eftersom boendeplanet ligger högre upp. Slangen mellan fettavskiljarens tömningskoppling måste beaktas, se punkt 4.2.

3.6 Jämförelse av insamlingssystem.

Investeringar och övriga kostnader har till stor del utretts. Därutöver har risker såsom driftstörningar och sårbarhet varit viktiga parametrar i bedömningen av vilka lösningar som bör väljas. Onödiga och tidsödande arbetsmoment har diskuterats med våra referensobjekt, vilket har medfört att manuella system i övervägande grad har bedömts som mest fördelaktiga vid våra val.

4. Arbetsmiljö

4.1 Arbetsmiljö och åtkomlighet

Ytan fram till hämtstället ska vara kort, plan och jämn samt fri från hinder. Upphöjt lastområde har utretts men bedöms inte vara relevant, då den skulle medföra kostnader för upphöjning av häktet i sin helhet. Skärmtak över lastområde är ett krav för att minska risken för isbildning och fallolyckor. Lyftbord (saxlift) är en god lösning ur arbetsmiljösynpunkt vid lastning och ska även vara väderskyddat. Det är viktigt att lastområdet dimensioneras för rundkörning samt backhämtning vid godsmottagningen. Angöringsplatsen ska utformas så att den inte blockerar annan trafik och så att hämtningspersonal kan stiga ur fordonet på ett säkert sätt.

4.2 Dragvägar och tekniska krav

Markbeläggningen ska vara hårdgjord, exempelvis betong eller asfalt, och utgöras av en slät yta utan räfflor eller gupp. Ytan bör vara helt tröskelfri. Dragvägen ska vara lättframkomlig och fri från trappsteg, trösklar, tunga dörrar och trånga passager. Dragvägen ska ha en fri bredd om minst 1,2 meter och vid riktningsändring minst 1,35 meter. Lutningen på dragvägen får inte överstiga 5 procent. Avståndet mellan hämtningsfordon och avfallsutrymme samt slangdragning mellan fettavskiljarens tömningskoppling och hämtningsfordon ska vara högst 10 meter.

5. Trafik och angöring

5.1 Antal avfallstransporter

Utifrån tillgängliga uppgifter från våra referensobjekt med liknande beläggning och storlek, samt med transporter fördelade per vecka (måndag–fredag), rör det sig om cirka sju transporter per vecka till centralköket. Därutöver tillkommer cirka fem transporter per vecka avseende övrigt gods, post och olika fraktioner. Sammantaget innebär detta cirka fyra till fem transporter per vardag

5.2 Vändmöjligheter för avfallsfordon

Se situationsplan och ritning – inritat.

5.3 Trafiksäkerhet

Allt trafik kommer att ske inom avskilt, instängslat område.

5.4 Körspårsanalyser

Analys av vändytan och trafik inom området finns framtaget.

5.5 Angöring

Sker vid lastområdet som det planeras

5.6 Lastplatser

Det planeras väntplatser inom godsområdet för att underlätta om det finns fler fordon inom samma område som väntar.

6. Användarperspektiv

6.1 Avstånd till insamlingspunkter

Dragväg för extern hämtare från angöringsplats vid lastområde till miljörum är ca 10-15 meter.

7. Förebyggande av avfall

7.1 Åtgärder för att förebygga avfall

Av säkerhetsskäl används vanligtvis pappersmatlådor till lunch och middag inom häktet, vilka källsorteras. Säkerhetsbestick och muggar av plast sorteras och diskas. Det finns möjlighet att hantera måltider till intagna genom servering på fat placerade på rullvagn. Denna hantering är dock tidskrävande för personalen och upplevs som både ohygienisk och i vissa situationer riskfylld. Frågan om hur måltider till intagna ska/kan serveras pågår. Med anledning av de nya kraven år 2027 utreds frågan och piloter inom Kriminalvården pågår, främst då rörande återvinningsbara matlådor i återvinningsbar plast.

7.2 Återbruksmöjligheter och delningstjänster

Kriminalvården har ett eget återbrukssystem via Krimnet.

8. Dimensioneringsmodell

Utgår från Avfall Sveriges modell och är ett instrument som vi måste balansera utifrån våra egna referenser. Fortsatt arbete för att erhålla så korrekta siffror kommer att ske framöver men nedan siffror och på volymer på kärl och antalet tömningar känns i dagsläget betryggande. Förändringar sker via mer eller mindre hämtningar. Komprimator utomhus sker via avrop.

Antal kärl	Stl	Fraktion	Tömningsfrekvens
4	660	Restavfall	2 ggr/månad/kompr.
2	660	Wellpapp+CK wellpapp	2 ggr/vecka/kompr.
2	370	Plast	2 ggr/vecka
1	370	Metall	1 ggr/månad
1	370	Pappersförpackningar	2 ggr/vecka
3	240	Matavfall	1 ggr/vecka
2	240	Tidningar/Returpapper	
2	240	Glas - färgat/ofärgat	Varannan vecka

Behållare för batterier och smittförande avfall skall också finnas.

Kriminalvården